

Häkte

Kort om häkte:

- I häkte sitter personer som är misstänkta för att ha begått brott.
- Den som är häktad kan ha restriktioner, alltså inskränkningar i kontakten med omvärlden.
- Speciella uppsökare på häktet identifierar, kartlägger och motiverar missbrukare.
- På grund av platsbrist byggs det just nu flera nya häkten.

Det är sällan lugnt i en häkteskorridor. Bilden är från häktet i Norrköping.

I häkte sitter personer som misstänks för att ha begått brott och som häktats av domstol. I häktena kan också finnas gripna, anhållna, asylsökande som ska avvisas samt missbrukare eller psykiskt sjuka som tvångsomhändertagits och ska placeras på institution. Om den häktade döms för brottet som han eller hon misstänks för, inleds planeringen av verkställigheten av straffet redan i häktet.

Häktning

Det är åklagaren som begär att en brottsmisstänkt person ska häktas, men det är domstolen som beslutar om häktning. Det gör den efter att ha tagit del av åklagarens misstankar mot personen. För att en person ska kunna häktas krävs att det brott han eller hon misstänks för kan ge fängelse i ett år eller däröver. Dessutom ska det finnas risk att den misstänkte avviker, förstör bevis eller fortsätter den brottsliga verksamheten.

Domstolen beslutar i samband med häktningen om när åklagaren senast ska väcka åtal mot den misstänkte personen. Om inte åtal väcks inom två veckor ska rätten, med högst två

veckors mellanrum, bestämma om personen ska förbli häktad. Någon bortre gräns för hur lång tid en person kan vara häktad finns inte.

Restriktioner

Kriminalvården ansvarar för verksamheten vid häktena, men är inte ensam myndighet att bestämma om de häktades tillvaro. Åklagare kan besluta att en häktad ska ha restriktioner. Det kan innebära

- att den häktade inte får ta emot besök
- att den häktade inte får umgås med andra häktade
- att post granskas av åklagaren
- att den häktade i vissa fall inte får se på tv eller lyssna på radio.

Åklagarens beslut om restriktioner prövas av domstolen. Den häktade får restriktioner, när utredningen av ett brott kan försvåras av att han eller hon får ha kontakter med omvärlden.

Gemensamhet och sysselsättning

De häktade som inte har restriktioner får umgås med andra häktade, så kallad gemensamhet. De

får också ha kontakter med yttrevärlden via tv, telefon, brev och besök. En häktad person ska också, så långt det är möjligt, erbjudas sysselsättning, även om han eller hon inte är skyldig att delta. Arbetet sker i enrum eller i en mindre gemensam arbetslokal. På en del häkten finns även studiemöjligheter.

Uppsökande verksamhet

Uppsökare har funnits sedan 2002. Det var då Kriminalvården inledde en särskild satsning för att komma åt missbruket av narkotika hos kriminalvårdens klienter. Idag finns det uppsökare på cirka 25 av landets 31 häkten. På de stora häktena jobbar de i team.

Uppsökarnas uppgift är att identifiera, kartlägga och motivera de personer i häktet som missbrukar narkotika. Alla som häktas och är missbrukare får besök av uppsökarna. Om den häktade vill ha ytterligare kontakt börjar sedan kartläggningen. Hur ser missbruket ut? Hur stor är viljan att sluta? Finns den alls? Om den finns, är det uppsökarens uppgift att försöka fånga upp den och motivera till drogfrihet, bland annat genom att motivera till placering på en behandlingsavdelning vid fällande dom.

Kriminalvårdens uppsökande verksamhet har successivt byggts ut. År 2005-2007 utredde

uppsökarna sammanlagt 11 240 häktade.

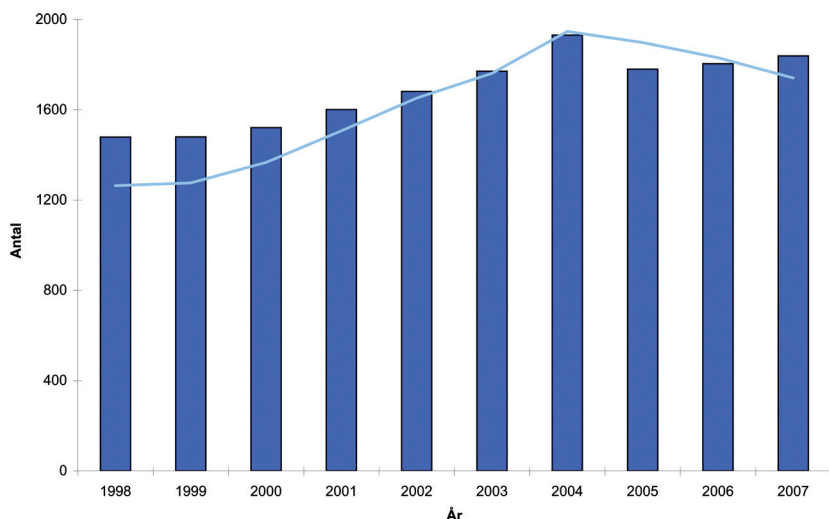
Personal

De som arbetar i häktet är till största delen kriminalvårdare. Deras arbetsuppgifter går bland annat ut på att mildra den häktades isolering, hantera abstinensperioder hos missbrukare, utreda klientens behov och ta fram underlag för beslut om eventuell placering i anstalt.

Nya häkten

Medelbeläggningen i häkte har under den senaste tioårsperioden ökat och var som högst 2004. År 2006 var till exempel medelbeläggningen 1 831, vilket är en ökning med 63 procent jämfört med 1997. Andelen belagda platser har ökat från 78 procent 1997 till 104 procent 2005. Den kraftiga ökningen tvingade Kriminalvården att inrätta tillfälliga häktesplatser, bland annat i polisens arrestlokaler.

För att råda bot på platsbristen på längre sikt bygger Kriminalvården just nu nya häktesplatser i Sollentuna, Helsingborg, Göteborg, Malmö, Östersund och Haparanda. Totalt kommer antalet platser de närmaste åren att öka med cirka 400. Ett antal nya platser har redan tagits i bruk i Salberga (nytt häkte med 107 platser) och Karlstad (utbyggnad med 30 platser).

Bilden av en beläggningskris – och dess lösning. Diagrammet visar platser (staplarna) och beläggning (kurvan) i häkte i genomsnitt åren 1998-2007. Till höger tar Kriminalvårdens generaldirektör Lars Nylén "första spadtaget" för det nya häktet i Sollentuna med 240 platser.